

Hvordan varierer nærmiljøet blant ulike befolkningsgrupper?

TALL

SOM FORTELLER

NOTATER / DOCUMENTS

2023/4

Madeleine Schlyter Oppøyen

I serien Notater publiseres dokumentasjon, metodebeskrivelser, modellbeskrivelser og standarder.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 9. februar 2023

ISBN 978-82-587-1673-7 (elektronisk)

ISSN 2535-7271 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Denne rapporten beskriver hvordan nærmiljøet varierer blant ulike befolkningsgrupper i Norge. Den gir et samlet bilde av personer og husholdningers tilgang på skoler, kollektivtilbud og andre tjenester. I tillegg kartlegges grupper som er særlig utsatt for støy, trafikkerte veier og luftforurensning. Analysene er basert på Statistisk sentralbyrås register over husholdninger, boliger, næringer, rekreasjonsareal og nærturterreng. Og er supplert med eksterne datakilder som Nasjonal vegdatabank, Meteorologisk institutt, Entur, Idrettsanleggsregisteret, Nasjonalt skole- og barnehageregister fra Utdanningsdirektoratet.

Erik Engelién bidro med innhenting og tilrettelegging av geografisk data og dokumentasjon av dette. Arbeidet er finansiert av Kommunal- og distriktsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 1. februar 2023.

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Nærmiljø er et sentralt aspekt av boforholdene og levekårsundersøkelsen har flere spørsmål knyttet til nettopp dette. Nærmiljø inkluderer for eksempel nærhet til goder som turterreng og skoler, eller onder som trafikkerte veier. SSB lager en statistikk som ser på noen nærmiljøfaktorer basert på registerkilder (<https://www.ssb.no/arealrek/>). Denne er derimot ikke koblet mot register over husholdninger og boliger og man kan derfor i liten grad si noe om forskjeller mellom befolkningsgrupper etter type nærmiljø. Dette notatet presenterer de nye dataene hvor denne koblingen er gjort.

I kapittel 2 gis et oversiktsbilde over datakildene som er benyttet til å lage nærmiljøindikatorer, hvordan de er koblet sammen og en diskusjon av hvem som ikke kommer med i denne dataen på grunn av manglende adresse i register. Videre beskriver vi hvordan nærmiljøindikatorerne er konstruert og avgrenset. Til slutt presenteres nærmiljøindikatorernes fordeling på landsbasis.

I kapittel 3 og 4 ser vi nærmere på hvordan nærmiljøindikatorerne varierer mellom befolkningsgrupper. Kapittel 3 undersøker forskjeller i husholdningers nærmiljø etter sentralitet, fylke og ulike husholdningstyper. Hvis man er bosatt mer sentralt, er man også nærmere tilbudene. Likevel holder tilgangen til idrettsanlegg, grunnskole, barnehage, dagligvare og restaurant seg relativt stabilt for de ulike gradene av sentralitet.

I kapittel 4 ses nærmiljøindikatorerne i lys av personkjennetegnene alder og kjønn. I tillegg presenteres tall for innvandrere og studenter. Innvandrere generelt bor gjennomgående nærmere tjenester enn den øvrige befolkningen.

I kapittel 5 presenteres indikatorerne som er konstruert for å si noe om nabolagskjennetegn, med Boforholdsregisteret 2021 som datakilde. Nabolagskjennetegnene presenteres og metoden diskuteres. Nabolagskjennetegnene sier noe om nabolagets demografi, hva slags bolig flest bor i og sosioøkonomiske faktorer som gjennomsnittsinntekt og andel lavinntektshusholdninger.

Kapittel 6 er en oppsummering av hvilke nærmiljøindikatorer som skal inkluderes i statistikkbanken til den registerbaserte boforholdsstatistikken.

Innhold

Hvordan varierer nærmiljøet blant ulike befolkningsgrupper?	1
Forord	3
Sammendrag	4
1. Innledning	6
1.1. Lokalmiljøets betydning	6
2. Datagrunnlag: GIS analyse	7
2.1. Kobling til boforholdsregisteret	7
2.2. Datakilder	8
2.3. Nærmiljøindikatorene	16
3. Nærmiljøutfordringer for husholdninger	18
3.1. Sentralitet	18
3.2. Fylke	21
3.3. Husholdningstype	22
4. Nærmiljøutfordringer for personer	24
4.1. Alder	24
4.2. Kjønn, innvandrere og studenter	26
5. Datagrunnlag: Nabolagskjennetegn	28
5.1. Avgrensning og datakilder	28
5.2. Nabolagskjennetegnene	28
6. Hva skal inn i statistikkbanken?	30
6.1. Andre indikatorer som kan inkluderes i fremtidige publiseringer	30
Referanser	31
Figurer og tabeller	32

1. Innledning

Eksisterende register over Norges husholdninger og boliger (Boforholdsregisteret) har informasjon om bosituasjonen til befolkningen, men mangler informasjon om nærmiljø¹. Nærmiljø er et sentralt aspekt av boforholdene og levekårsundersøkelsen har flere spørsmål knyttet til nettopp dette. Nærmiljø inkluderer for eksempel nærhet til goder som turterreng og skoler, eller onder som trafikkerte veier. Dette notatet presenterer hvordan nærmiljøindikatorer kan kobles på boforholdsregisteret.

Vi har benyttet geografiske data i kombinasjon med boforholdsregisteret fra 2021 for å kartlegge forskjeller i nærmiljø mellom befolkningsgrupper. Gjennom GIS-analyse (Geografiske informasjonssystemer) har vi knyttet opp kartkoordinater for goder og onder i nærmiljøet til boligene til Norges husholdninger. I praksis kan dette si noe om avstanden nordmenn har til skoler, idrettsanlegg, sosiale møteplasser, kollektivtransport, turterreng og lignende. I tillegg kartlegges husholdninger som bor i områder utsatt for støy, luftforurensning og trafikkerte veier.

I tillegg til å benytte GIS-data som kan si noe om tjenestebehov og utsatthet i ulike deler av landet, har vi laget variabler som fanger opp «nabolagskjennetegn». Disse kjennetegnene er fordelt ned på et av de laveste statistiske nivåene vi har, nemlig grunnkrets. På denne måten kan vi trekke ut kjennetegn ved populasjonen i et relativt lite område, og kunne si noe om: utdanningsnivå, gjennomsnittsinntekt, andel studenter, innvandrere, lavinntektsfamilier osv. Med dette kan det blant annet forskes på «nabolagseffekter», eller fenomener som gentrifisering, der demografien i nabolag skiftes ut og man ser en økning i pris som presser ut lavinntektsgrupper.

1.1. Lokalmiljøets betydning

Lokalmiljøet er der vi oftest oppholder oss, gjør de dagligdagse gjøremålene, samhandler med andre mennesker og det forbindes gjerne med et eget sosialt klima og identitet. Der er stor variasjon mellom tettsteder på hva den «lokale identiteten» er – kan være knyttet til idrett, kultur, fritidsaktiviteter, historie eller natur. Fra ung alder formes vi av lokalmiljøet vårt.

Gode nærmiljøer har blitt trukket frem som sentralt for å leve gode liv av både forskere og offentlige myndigheter. [Janis Umblijs, Kristine von Simson og Ferdinand Mohn \(2019\)](#) oppsummerer nasjonal og internasjonal forskning som berører effekter av boforhold på velferdsutfall. De satte søkelys på tre sentrale temaer: disposisjonsform, boligens fysiske kvalitet og nabolag. Frem til nå har SSB sin registerbaserte boforholdsstatistikk inkludert mål på de to førstnevnte, og vi vil nå inkludere nabolag – eller nærmiljø – for å nyansere bildet vi har av boforholdene i Norge. I litteraturgjennomgangen finner de bl.a. at bosatte i nabolag med høyere gjennomsnittlig inntekt og utdanningsnivå, og lavere kriminalitet, ser ut til å ha en positiv påvirkning på utdannings-, arbeidsmarkeds- og helseutfall. Basert på forskningen på dette feltet har Regjeringen lagt frem flere strategier for å forbedre boforholdene i Norge, eksempelvis Regjeringens strategi mot barnefattigdom (2020-2023), [«Like muligheter i oppveksten»](#), som vektlegger stabil bosituasjon og gode nabolag som sentralt for å sikre gode oppvekstmuligheter for alle barn og unge.

For å kartlegge oppvekstvilkår i Norge, gjennomfører Velferdsforskningsinstituttet (NOVA) ved OsloMet spørreundersøkelsen [Ungdata](#) hvert år. I 2021 fant de at de fleste ungdommer er fornøyd med nærmiljøet sitt, men at dette varierer mye fra kommune til kommune (se [interaktivt kart](#)). Hovedfaktorer ved lokalmiljøet de ser på er tilgangen på idrettsanlegg, urørt natur, kulturtilbud, kollektivtilbud og lokaler å møte unge i.

¹ SSB lager en statistikk som ser på nærmiljø basert på registerkilder (<https://www.ssb.no/arealrek/>). Denne er derimot ikke koblet mot register over husholdninger og boliger og man kan derfor i liten grad si noe om forskjeller mellom befolkningsgrupper etter type nærmiljø.

2. Datagrunnlag: GIS analyse

I dette kapitlet gis et oversiktsbilde over datakildene som er benyttet i prosjektet og hvordan de er koblet sammen, og en diskusjon av hvem som ikke kommer med i datagrunnlaget på grunn av manglende adresse i register. Videre beskriver vi hvordan nærmiljøindikatorerne er konstruert og avgrenset. Til slutt presenteres nærmiljøindikatorernes fordeling på landsbasis.

2.1. Kobling til boforholdsregisteret

[Den registerbaserte boforholdsstatistikken](#) kartlegger boforholdene til alle personer og husholdninger i Norge. Dette inkluderer blant annet eierskap, trangboddhet, bygningstype og tilgjengelighet. Statistikken publiseres årlig, med tall fra 1. januar gjeldende år. Formålet med statistikken er å gi et bilde av boforholdene til de som er bosatt i Norge, og gjøre det mulig å følge med på endringer over tid. Grunnen til at vi kobler nærmiljødataene til boforholdsregisteret er, for det første, at vi får et mer nyansert bilde av boforholdene i Norge. I tillegg gir det muligheten til å undersøke variasjon i nærmiljø etter bakgrunnskjennetegn for personer og husholdninger.

Koblingsnøkkelen mellom nærmiljødataene og boforholdsregisteret er 17-punkters adresse (Kommunenummer, gatenummer, husnummer og bokstav). Denne numeriske adressen benyttes for å knytte hver enkelt person/husholdning til kartkoordinater. Koordinatene blir videre brukt til å gi verdier på avstandsvariabler knyttet til diverse tjenester i samfunnet, og om de er bosatt i områder utsatt for støy, luftforurensning, og trafikkerte veier.

Selv om de aller fleste bosatte i Norge er oppført med fullstendig numerisk adresse i Boforholdsregisteret, gjelder ikke dette alle. Dette er i all hovedsak studenter som har blitt «flyttet» fra sin folkeregistrerte adresse (ofte hos foreldrene) til studiestedet. I noen tilfeller vet vi ikke mer enn studiekommunen og de kan derfor ikke få en fullstendig adresse. Disse personene vil da ikke få noen verdi på nærmiljøindikatorerne, ettersom vi ikke har mulighet til å koble indikatorerne til stedet de er bosatt. Disse blir derfor fjernet fra datagrunnlaget. I tillegg er det noen som ligger inne med full adresse, men som ikke kobler sammen med koordinater. Hvem er de?

Det er ikke noe tydelig mønster i hvilke befolkningsgrupper som mangler kobling på adresse. Det gjelder alle husholdningstyper, aldre og så videre. Den eneste gruppen som skiller seg ut er studenter, hvor en større andel mangler fullstendig adresse i boforholdsregisteret. Siden det ikke er mulig å plassere disse studentene inn i kartet vil det mangle nærmiljøindikatorer for 3-8% av studentpopulasjonen årlig. Dette tilsvarer om lag 6 000 – 16 000 studenter.

Tabell 2.1. Andel som kobler på adresse 2017-2021. Hele befolkningen, studenter og ikke-studenter

	2017	2018	2019	2020	2021
Alle					
Kobler på adresse	99,7	99,7	99,3	99,7	99,6
Kobler ikke	0,3	0,3	0,7	0,3	0,4
Antall personer	5 178 283	5 218 824	5 255 175	5 290 809	5 332 357
Studenter					
Kobler på adresse	96,8	96,0	92,2	94,1	93,5
Kobler ikke	3,2	4,0	7,8	5,9	6,5
Antall personer	195 971	200 280	203 258	201 058	212 576
Ikke-student					
Kobler på adresse	99,8	99,8	99,6	99,9	99,9
Kobler ikke	0,2	0,2	0,4	0,1	0,1
Antall personer	4 982 312	5 018 544	5 051 917	5 089 751	5 100 290

Kommuner som skiller seg ut

Videre er det for hver årgang noen kommuner som skiller seg ut med å ha mange manglende koblinger på adresse. I de fleste tilfeller har disse personene en fullstendig 17-posisjon adresse, men de mangler i adresseregisteret for den gjeldende årgangen. Det er uklart hvorfor de ikke ligger inne i adresseregisteret og det varierer fra år til år hvilke kommuner det gjelder, men dette fører uansett til at vi ikke får koordinater for disse personene. Se nedenfor hvilke kommuner dette gjelder for hver årgang. Presentert som andel av de bosatte i kommunen som ikke kobler med adresseregisteret. I de verste tilfellene mangler vi adressekoblinger for nesten hele kommunene, f.eks. får kun 13 prosent kobling i Flatanger i 2017 og 4 prosent i Tysfjord i 2019:

2017: Osterøy (19%), Vågsøy (20%), Flatanger (87%)

2018: Brønnøy (26%), Fjaler (41%), Smøla (46%)

2019: Kvinesdal (35%), Tysfjord (96%), Ballangen (58%), Osterøy (11%), Agdenes (51%)

2020: Kåfjord (27%),

2021: Andøy (27%), Vanylven (30%)

2.2. Datakilder

Når det gjelder nærmiljøindikatorer som baserer seg på avstand er dette regnet etter avstanden til det absolutt nærmeste punktet i luftlinje. For eksempel vil vi knytte hver husholdning til den nærmeste videregående skolen, uten noe skille på hvilke linjer skolen tilbyr.

Tabell 2.2. Datakilder til nærmiljøindikatorene

Nærmiljøindikator	Datakilde
Barnehage	Utdanningsdirektoratets API over barnehager (https://www.udir.no/om-udir/data/barnehagefakta-baf/), supplert med manuell innlegging av koordinater fra finn.no kart.
Grunnskole	Nasjonalt skoleregister API som drives av Utdanningsdirektoratet (https://data-nsr.udir.no/swagger/), supplert med manuell innlegging av koordinater fra finn.no kart.
Videregående skole	Nasjonalt skoleregister API som drives av Utdanningsdirektoratet (https://data-nsr.udir.no/swagger/).
Idrettsanlegg	Anleggsregisteret https://www.anleggsregisteret.no/finn-anlegg/
Bibliotek, kino, restaurant og dagligvare	SSB, Seksjon for virksomhetsregister og regnskapsstatistikk tilrettelegger situasjonsfiler med stedfestet virksomhetsregister månedlig.
Nærturterreng	Datasett utarbeidet av Arealbruk og arealressurser hos SSB, med følgende kilder: Geodatasett over arealbruk fra SSB. Felles kartdatabase (FKB) og Nasjonal vegdatabase (Elveg). ARstatistikk fra Norsk institutt for skog og landskap og data fra Matrikkelen (kommunene, Kartverket)
Lek- og rekreasjonsareal	Tilsvarende kilder som nærturterreng
Kollektivtransport	Entur: https://developer.entur.org/stops-and-timetable-data
Trafikkert vei	Nasjonalt vegdatabank, uttrekk per 1. januar aktuelt år.
Støy	Datagrunnlagene hentes fra geonorge.no
Luftkvalitet	Kommunevise data fra meteorologisk institutt: https://thredds.met.no/thredds/catalog/data/fou-kl/uEMEP/Fagbruker/v0.3/catalog.html

Skole, barnehage og videregående skole

Det er ferdige datasett for grunnskole, videregående skole og barnehage som oppdateres årlig på geonorge.no.

Barnehager. Data er hentet fra Utdanningsdirektoratets API over barnehager fra www.barnehagefakta.no. Datasettet gir oversikt over plassering av norske barnehager med noe tilhørende kontaktinformasjon og opplysninger om barnehagen. Barnehagefakta er basert på opplysninger barnehagene selv rapporterer, og kvalitetssikres av kommunen og Utdanningsdirektoratet. Det rapporteres inn årlig til Barnehagefakta, imidlertid kan informasjonen kan ha endret seg siden tallene ble rapportert. Barnehager som kun har postnummer som adresse kan ha en noe omtrentlig plassering.

Grunnskoler. Dataene hentes fra Nasjonalt skoleregister som drives av Utdanningsdirektoratet (<https://data-nsr.udir.no/swagger/>). Datasettet viser norske grunnskoler med noe tilhørende kontaktinformasjon og opplysninger. Datasettet omfatter offentlige og private barne- og ungdomsskoler. Dataene i Nasjonalt Skoleregister oppdateres basert på informasjon fra Virksomhets- og foretaksregisteret (VoF)/Brønnøysundregisteret, Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) og andre kilder. I GSI registreres situasjonen pr. 1. oktober hvert år. Data blir offentlig tilgjengelige i GSI i slutten av desember².

Videregående skoler. Dataene hentes fra en Nasjonalt skoleregister API som drives av Utdanningsdirektoratet. Datasettet inneholder offentlige og private videregående skoler i Norge med tilhørende kontaktinformasjon og opplysninger. Dataene i Nasjonalt Skoleregister oppdateres basert på informasjon fra Virksomhets- og foretaksregisteret (VoF)/Brønnøysundregisteret, Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) og andre kilder. I GSI registreres situasjonen pr. 1. oktober hvert år. Data blir offentlig tilgjengelige i GSI i slutten av desember.

Det årlige datagrunnlaget som er hentet fra GeoNorge med posisjonen til barnehager og grunnskoler er noe mangelfullt når man sammenligner med Utdanningsdirektoratet sin oversikt. Det er noen barnehager og skoler som burde vært fjernet, og flere som manglet. Det var for eksempel kommuner sto oppført uten en eneste grunnskole. For å løse dette problemet sammenlignet vi grunnlagsdataene fra Norsk barnehageregister (NBR), Norsk skoleregister (NSR) og GeoNorge-datasettet med Utdanningsdirektoratet sin kvalitetssikrede oversikt. Dette ble koblet sammen med organisasjonsnummer som koblingsnøkkel. Barnehager og skoler som ikke var i Utdanningsdirektoratet sin oversikt ble fjernet fra datagrunnlaget. Da gjensto det å manuelt legge inn koordinatene til 180 barnehager og 66 grunnskoler fra Finn Kart.³

Etter dette steget, sank andelen med lang avstand til barnehage og grunnskole betraktelig. Dette gjaldt særlig i mindre sentrale kommuner. Ved fremtidige årganger bør barnehager og skoler kontrolleres opp mot Utdanningsdirektoratet sin oversikt for å se om noen har blitt nedlagt eller om det er nye som mangler koordinater. Etersom det ble gjort en ordentlig gjennomgang i år vil det nok ikke være store endringer fra år til år.

Idrettsanlegg

Idrettsanleggsregisteret (<https://www.anleggsregisteret.no/>) er kilden til data om idrettsanlegg. Registeret er basert på de som har fått innvilget søknaden sin til Kulturdepartementets tilskudsordning for idrettsanlegg, kulturbygg og friluftslivsanlegg.

² Se GSIs webside for siste oppdateringsdato: www.gsi.udir.no

³ Enten ved søk på adresse og postnummer som var oppført i NBR/NSR eller å søke på skolenavn fra Utdanningsdirektoratet

Dette registeret består dermed av mye forskjellig, så vi har hentet ut de mest relevante anleggene til dette prosjektet – altså anlegg som har med sportstilbud å gjøre. Først og fremst fjernet vi alle anlegg som ikke har status «eksisterende», for å ha oversikt over de som er i drift. De som ikke har koordinater, kommer ikke med fordi de ikke kan bli plassert i forhold til hvor folk bor.

Videre filtrerte vi ut kulturbygg, sanitærbygg, garasjer og lignende. Dermed står vi igjen med anlegg for fotball, friidrett, bueskyting, golf, hestesport, klatring, is- og skøyte, luftsport, motorsport, racketsport, skating, svømming og stuping, sykkel, vannsport og samiske idrettsanlegg. I tillegg har vi med aktivitetsparker, idrettshus, idrettshaller, aktivitetssaler og mindre utendørsanlegg.

Matbutikk, bibliotek, restaurant og kino

Seksjon for virksomhetsregister og regnskapsstatistikk tilrettelegger situasjonsfiler med stedfestet virksomhetsregister månedlig. I dette prosjektet er Januar-versjonen av denne situasjonsfila gjort om til geodatasett og benyttet. Ikke alle virksomheter er stedfestet til adressekoordinater og vil ikke være med i avstandsberegningene.

Med utgangspunkt i stedfestede virksomheter kan man ved næringsgrupperingen identifisere dagligvarebutikk (nace 47.111 butikkhandel med bredt vareutvalg med hovedvekt på nærings- og nytelsesmidler), restauranter (56.101 drift av restauranter og kafeer), bibliotek (91.011 drift av folkebibliotek), kino (59.140 filmframvisning).

Kollektivholdeplass

Det er tilrettelagt geodatasett med holdeplasser og frekvens per time på en typisk ukedag (06:00-20:00). Datagrunnlaget er hentet fra Entur: <https://developer.entur.org/stops-and-timetable-data>. Det er formatet «general transit feed specification» (GTFS) for hele landet som benyttes fra Entur.

Rekreasjonsareal og nærturterreng

Disse arealene og tilgangen bosatte har til disse områdene beregnes annethvert år i SSB sin statistikk *Rekreasjonsareal og nærturterreng*. Vi kobler informasjon via numerisk adresse.

Støy

Støyvarselkartene er utarbeidet etter Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442). For vegtrafikkstøy viser støyvarselkartene beregnet rød (Lden>65dB) og gul (Lden>55dB) støysone langs riks- og fylkesveg.

Støyvarselkartene er et viktig grunnlag for kommunens arealplanlegging, og samtidig en dokumentasjon for anleggseier i forhold til bygninger som oppføres i strid med retningslinjene for arealbruk i støysonene. Støyvarselkart lages også for at utbyggere og publikum skal se hvor støy er et problem og derfor må være tema i nye planer.

Støyvarselkartene fra Statens vegvesen viser en prognosesituasjon 15–20 år fram i tid. De viktigste parameterne i støyberegningsmodellen er trafikkvolum (ÅDT), tungtrafikkandel og hastighet. Støykartleggingen er gjennomført med Statens vegvesens beregningsverktøy NorStøy, med data om veier og trafikk fra Nasjonal veidatabank (NVDB). Beregningshøyden er 4 meter.

Det er lagt til verdier for veg, jernbane og lufthavnstøy.⁴

⁴ Av de større kommunene er Trondheim ikke kartlagt etter denne metodikken. Se ellers metadata på GeoNorge. For vei: <https://kartkatalog.geonorge.no/metadata/stoeykartlegging-veg-etter-t-1442/d6db9f39-9725-4630-909e-5e62f09a0766>.

Datagrunnlagene hentes fra geonorge.no:

- Forurensning_0000_Norge_25833_StoysonerForsvaretsFlyplasser_FGDB.gdb
- Forurensning_0000_Norge_25833_StoyLufthavn_FGDB.gdb
- Forurensning_0000_Norge_25833_StoysonerJernbanenett_FGDB.gdb
- Forurensning_0000_Norge_25833_StoykartleggingVeg_FGDB.gdb

Luftkvalitet

Miljødirektoratet, i samarbeid med flere andre, har modellert luftforurensning (luftsonekart).

Luftsonekart utarbeides som en del av T-1520, og brukes til å vurdere luftkvaliteten i arealplaner på bakgrunn av gule og røde soner. Luftsonekartet presentert her er basert på konsentrasjoner av grovt og fint svevestøv (PM_{10}) og nitrogendioksid (NO_2). Hovedregelen er at det ikke bør etableres boliger, skoler, barnehager, annen sårbar bebyggelse eller forurensende virksomhet innenfor rød sone. I gul sone bør man gjøre en nærmere vurdering av luftkvaliteten ved ny bebyggelse.

Hensikten med Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging (T-1520) er å forebygge helseeffekter av luftforurensning gjennom god arealplanlegging. Fordi luftforurensning forebygges gjennom en langsiktig areal- og transportplanlegging, er det spesielt viktig å vurdere arealbruksformål i overordnede planer og i en tidlig fase i reguleringsplaner.

Avgrensinger

I diskusjonen om hva slags nærmiljø Norges husholdninger har er det naturlig å se det i lys av nærmiljøgoder og -onder. Et nærmiljøgode er for eksempel å ha kort avstand til dine daglige gjøremål, om det er skole, arbeid, sosiale møteplasser, kulturtilbud eller natur. Dette betyr naturligvis at lange avstander kan være et nærmiljøonde, særlig i kombinasjon med et utilstrekkelig kollektivtilbud. Videre er det mer helserelaterte sider ved nærmiljøet som kan påvirke husholdninger negativt, som luftforurensning og støy. I dette kapitlet diskuteres derfor avgrensningene for å avgjøre nærmiljøgoder og -onder. Indikatorene er presentert i tabell 2.1. og forklart i mer detalj senere i kapitlet.

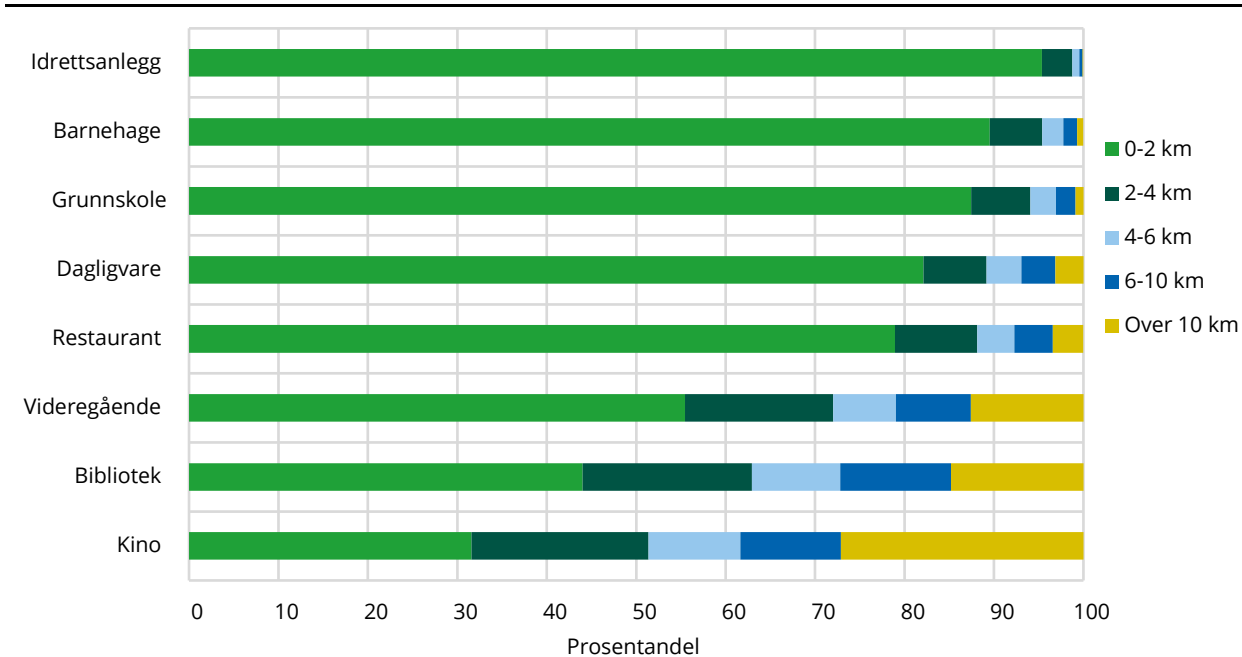
Tabell 2.3. Nærmiljøindikatorer, med grenseverdi og definisjon

Nærmiljøindikator	Grenseverdi	Definisjon
Barnehage	2 km	Barneombudets grense for gratis skyss til skolen, 1. trinn
Grunnskole	4 km	Barneombudets grense for gratis skyss til skolen, 2-10. trinn
Videregående skole	10 km	Tatt utgangspunkt i skoleavstand for VGS-elever, og testing av avstandsgrenser (se tabell 2.2.)
Idrettsanlegg	2 km	Tatt utgangspunkt i skoleavstand for 1.-klassinger, tilgjengelig for alle barn i skolealder
Restaurant og dagligvare	6 km	Tatt utgangspunkt i skoleavstand for VGS-elever
Bibliotek og kino	10 km	Tatt utgangspunkt i skoleavstand for VGS-elever, og testing av avstandsgrenser (se tabell 2.2.)
Nærturterreng	500 meter	Boliger i by/tettsted med trygg tilgang på nærturterreng (>200 dekar)
Lek- og rekreasjonsareal	200 meter	Boliger i by/tettsted med trygg tilgang på leke- og rekreasjonsareal (>5 dekar)
Kollektivtransport	500 meter	Med avganger minst en gang i timen, FN indikator
Trafikkert vei	100 meter	Vei med minst 5 000 årdøgntrafikk (ÅDT)
Støy	Lden>55dB	Statens Vegvesen v/Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442). Inkl. vei, tog og fly
Luftforurensning	>40 mg NO ₂ per kubikkmeter	Hentet fra luftforurensningsforskriften, Miljødirektoratet/meteorologisk institutt

«Lang avstand» for barn og unge

For å sette en grense for hva som er «lang avstand» til skole, sosiale møteplasser og lignende i lokalsamfunnet har vi satt søkelys på fremkommelighet for hele husholdningen, derfor er grensene basert på barn og unge. Barn og unge benytter i større grad nærmiljøet de vokser opp i, det ikke like lett for dem å komme seg til andre tettsteder og byer med på egenhånd. Dette er grunnen til at for eksempel målene for nærturterreng og leke- og rekreasjonsareal er basert på at det skal være trygt fremkommelig for små barn.

For å avgjøre om disse grensene var fornuftige ble fordelingen på alle avstandsvariablene sjekket for hv. 2, 4, 6 og 10 km (se tabell 2.2/figur 2.1).

Figur 2.1. Andel husholdninger i de ulike avstandsintervallene, 2021

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi benyttet oss av Barneombudets grenser for når elever har rett på gratis skuss til skolen ([Barneombudet, 2022](#)) for å definere dem som hadde lang avstand til skole og barnehage. Alle elever har rett til skuss dersom skoleveien er lang fra der du bor, og det er ulike grenser for de forskjellige trinnene:

- Elever på 1 trinn: 2km
- Elever på 2. trinn og oppover: 4km
- Elever på videregående skoler: 6km

Retten til utdanning er nedfelt i både Grunnloven og FNs barnekonvensjon, og det er derfor et tilbud staten skal sørge for å gjøre tilgjengelig for alle. I Norge har elever i grunnskolen i tillegg rett til å gå på nærskolen. Det vil si en skole som er nærme der man bor, og at eleven går på skole med andre barn i nabolaget. På grunnlag av dette definerer vi avstander lengre enn «skussgrensene» som lang avstand.

Unntaket er videregående skole. Dette er fordi husholdningene som hadde mer enn 6 km til skolen hadde stor variasjon i avstand. For å skille ut de mest ekstreme avstandene ble avstandsgrensen satt til 10 km. De som går på videregående skole skiller seg også fra barn med at de kan komme seg steder mer selvstendig, og det er derfor greit med en høyere avstandsgrense.

Man blir definert som å bo langt fra barnehage dersom avstanden er over 2 km, grunnskole dersom avstanden er over 4 km og videregående dersom avstanden er over 10 km.

Disse grensene er også brukt i beregningen av avstanden fra husholdningers til et knippe sosiale møteplasser hvor lokalsamfunnet gjerne møtes: Idrettsanlegg (2 km), restaurant og dagligvare (6 km) og bibliotek, kino (10 km)

For idrettsanlegg har vi benyttet grensen på 2 km som er grensen for å få skuss til skolen for førsteklasinger. Dette er fordi alle barn bør ha tilgang på fritidsaktiviteter og steder der de kan utøve fysisk aktivitet, også de minste.

Vi tolker «skyssgrensen» for videregående elever på 6 km som en indikasjon på at dette er en rimelig avstand for unge (uten bil) å komme seg rundt. For at barn og unge skal ha friheten til å komme seg til diverse sosiale møteplasser uten å være begrenset av å bli kjørt av foreldre gir det mening å bevare tilsvarende avstandskriterium. Vi brukte derfor denne grensen for å definere de som bor langt fra dagligvare og restaurant.

Med kino og bibliotek brukes samme kriterier som videregående skole (10 km), fordi disse også hadde stor spredning innad i «over 6 km»-kategorien.

Tabell 2.4. Indikatorer med ulike avstandsgrenser, Alle husholdninger, 2021

Avstand til ...	0-2 km	2-4 km	4-6 km	6-10 km	Over 10 km
Idrettsanlegg	95,4	3,4	0,8	0,4	0,1
Barnehage	89,5	5,9	2,3	1,6	0,7
Grunnskole	87,5	6,6	2,9	2,2	0,9
Dagligvare	82,1	7,1	3,9	3,8	3,1
Restaurant	79,0	9,2	4,1	4,3	3,4
Videregående	55,5	16,6	7,0	8,4	12,6
Bibliotek	44,0	18,9	9,9	12,4	14,8
Kino	31,6	19,8	10,3	11,3	27,1

N = 2 475 617

De fleste husholdninger (80-95%) har under 2 km fra bostedet sitt til barnehage, grunnskole, idrettsanlegg, dagligvare og restaurant. Hvis vi setter grensen til 4 km, er det 90-99%. Til sammenligning er det kun 55 prosent som har mindre enn 2 km til videregående skoler. En grunn til dette er at det ikke er like mange videregående skoler som grunnskoler. Hele 20 % av Norges husholdninger har mer enn 6 km til nærmeste VGS, som tilsvarer at de har rett på skyss til skolen. Og 13 prosent har mer enn 10 km, som inkluderer også de som mulig er nødt til å flytte for å bo i nærmere skolen.

Kino og bibliotek ligger også betraktelig lengre unna. Henholdsvis 15 og 27 prosent av alle husholdninger har lengre enn 10 kilometer fra hjemmet sitt til kino og bibliotek.

«Trygg tilgang» til nærturterreng og lek- og rekreasjonsområder

I likhet med nærmiljøindikatorene som baserer seg på avstand, er grensene satt med utgangspunkt i barn og unge. Definisjonen for «trygg tilgang» er hentet fra Miljødirektoratets indikatorer for Norges miljøstatus:

[Miljøindikator 3.1.3](#). Andel av befolkningen som har trygg tilgang på leke- og rekreasjonsarealer innen en avstand på 200 meter (Miljøstatus, 2022).

[Miljøindikator 3.2.2](#). Andel skoler og barnehager som har trygg tilgang til nærturterreng innen en avstand på 500 meter (Miljøstatus, 2022).

For å måle dette har statistikken [Rekreasjonsareal og nærturterreng](#) blitt benyttet, som beskriver tilgangen til friarealer av ulike størrelser for bosatte i byer og tettsteder. SSB avgrensner arealbruk for hele landet med Matrikkelen og arealressurskart som viktige kilder, og i denne sammenhengen hentet de ut arealklassene: skog, åpen fastmark, våtmark, bart fjell, grus- og blokkmark og park- og idrettsområder (jf. SSB standard for klassifisering av arealer til statistikkformål) (Statistisk Sentralbyrå, 2021). I utgangspunktet skilles det mellom nærturterreng og lek- og rekreasjonsareal ved arealstørrelsen.

Tilgangsberegningene gjøres ved å beregne avstand langs veger, gang- og sykkelveger og stier. Det regnes som tilgang innen 200 m fra rekreasjonsareal og innen 500 m fra nærturterreng. Det er satt

krav om at en ikke skal måtte krysse eller bevege seg langs veger med relativt mye trafikk og høy fartsgrense for trygg tilgang⁵.

Byvekst kan medføre nedbygging av grønne områder og svekke tilgangen til leke og rekreasjonsarealer. Metodikken som ble benyttet i denne statistikken ble utviklet for å overvåke status og endringer av rekreasjonsareal og tilgang til slike arealer for bosatte i tettsteder. Vi antar at de som *ikke* bor i tettsted eller by har tilgang på slike områder i umiddelbar nærhet, og disse havner automatisk i kategorien «har trygg tilgang».

«Beleilig tilgang» til kollektivtransport

For å avgjøre om kollektivtilbudet er tilgjengelig for innbyggerne tar vi utgangspunkt i FNs bærekraftsmål 11, som handler om å gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Delmål 11.2: "Innen 2030 sørge for at alle har tilgang til trygge, tilgjengelige og bærekraftige transportsystemer til en overkommelig pris og bedre sikkerheten på veiene, særlig ved å legge til rette for kollektivtransport og med særlig vekt på behovene til personer i utsatte situasjoner, kvinner, barn, personer med nedsatt funksjonsevne og eldre" ([FN, 2022](#))

For å følge opp dette delmålet benytter FN indikatoren 11.2.1, som skal måle andel av befolkningen som har beleilig tilgang til kollektivtransport. Tilgangen til kollektivtransport er ansett som beleilig hvis stoppet er tilgjengelig innen gåavstand på 500 meter fra hjemmet. I tillegg er det stilt et krav om en avgang i timen innenfor normal brukstid (08:00-22:00) ([FN, 2022](#)). Hvorfor er det viktig:

- Miljøhensyn – kollektivtransport burde være tilgjengelig som alternativ.
- Økonomiske hensyn – ikke alle har mulighet til å skaffe bil.
- Barn og unge - spesielt er det viktig med et godt kollektivtilbud siden de ikke har muligheten til å kjøre steder selv. Dette er spesielt utslagsgivende i mindre sentrale deler av landet.

Et godt kollektivtilbud for å legge til rette for deltakelse i lokalsamfunnet. Selv om skole, idrett eller sosiale møteplasser ikke er i gåavstand fra der man bor, kan de likevel være tilgjengelig dersom det er et godt kollektivtilbud. Dette målet bør derfor ses i sammenheng med de andre avstandsvariablene, som har fått en avstandsbegrensning som i større grad baserer seg på muligheten til å gå eller sykle til destinasjonen.

«Utsatt» for støy, trafikkerte veier og luftforurensning

Grunnlaget for om man er «utsatt» for støy er hentet fra Statens vegvesen sitt [Støyvarselkart](#). Disse er utarbeidet etter Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442), som beregner *rød* ($L_{den} > 65\text{dB}$) og *gul* ($L_{den} > 55\text{dB}$) støysone langs riks- og fylkesvei. Beregningshøyden er 4 meter. I tillegg til støy fra vei har vi lagt til verdier for jernbane og lufthavnstøy. Samlet sett gir denne indikatoren uttrykk for om personer bor i en støysone (gul eller rød) langs riks- og fylkesvei, jernbane og lufthavn.

Grunnlaget for om man er «utsatt» for trafikkerte veier er beregnet ved å se på avstanden fra boligen til en vei med minst 5 000 i årdøgntrafikk og som ikke er tunell. Årsdøgntrafikk er summen

⁵ Årlig gjennomsnittlig døgntrafikk (ÅDT) 3000, fartsgrense 30. I tillegg regnes bane som barriere. Mer informasjon om operasjonalisering her https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201228/rapp_201228.pdf

⁶ L_{den} (den står for Day Evening Night) = gjennomsnittsstøy gjennom døgnet, hvor støy om kvelden (kl. 19-23) og natten (kl. 23-07) tillegges henholdsvis 5 og 10 dBA ekstra. L_{den} beregnes ved at støyen fra én bil eller ett tog om kvelden eller natten regnes som tilsvarende henholdsvis 3,16 og 10 biler eller togpasseringer. <http://stoyforeningen.no/Fakta/Hva-betyr-dBA-SPI-GP-osv>

av antall kjøretøy som passerer et punkt på en veistrekning i året dividert på årets dager. Dersom boligen er mindre enn 100 meter fra en slik vei regnes en som «utsatt».

Grunnlaget for om man er «utsatt» for luftforurensning er hentet fra [Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging](#) (T-1520), se nærmere beskrivelse av gul og rød sone i tabellen nedenfor (hentet fra regjeringen.no). Vi har inkludert boliger som er i gul og rød sone i kategorien «utsatt».

Tabell 1. Anbefalte grenser for luftforurensning og kriterier for soneinndeling ved planlegging av virksomhet eller bebyggelse. Alle tall i $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (mikrogram/ m^3) luft.

Komponent	Luftforurensningssone ¹	
	Gul sone	Rød sone
PM ₁₀	35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ 7 døgn per år	50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ 7 døgn per år
NO ₂	40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ vintermiddel ²	40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ årsmiddel
Helserisiko	<p>Personer med alvorlig luftveis- og hjertekarsykdom har økt risiko for forverring av sykdommen.</p> <p>Friske personer vil sannsynligvis ikke ha helseeffekter.</p>	<p>Personer med luftveis- og hjertekarsykdom har økt risiko for helseeffekter. Blant disse er barn med luftveislidelser og eldre med luftveis- og hjertekarlidelser mest sårbare.</p>

¹ Bakgrunnskonsentrasjonen er inkludert i sonegrensene.

² Vintermiddel defineres som perioden fra 1.nov til 30. april.

Kilde: Regjeringen, Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging.

2.3. Nærmiljøindikatorene

Her presenteres fordelingen på de ulike nærmiljøindikatorene for alle Norges husholdninger (2021).

Tabell 2.4 viser andelen husholdninger i Norge med korte avstander til sentrale møteplasser, tjenester og tilbud. Videre har vi et knippe indikatorer for å si noe om hvordan det fysiske nærmiljøet er der folk bor. Dette går ut på om kollektivtransporttilbudet er tilstrekkelig, og om husholdningen er bosatt i områder utsatt for dårlig luftkvalitet, trafikkert vei og støy⁷. De sier også noe om trygg tilgang til nærturterreng og lek- og rekreasjonsområder.

⁷ På luftkvalitet, trafikk og støy inkluderes både de i såkalt gul og rød sone.

Tabell 2.5. Nærmiljøindikatorene, Husholdninger, 2021

Kort avstand til ...	Ja	Nei	Gjennomsnittsavstand (meter)	Medianavstand (meter)
Barnehage	89,5	10,5	896	367
Grunnskole	94,1	5,9	1155	588
Videregående	87,4	12,6	4464	1696
Idrettsanlegg	95,4	4,6	527	274
Bibliotek	85,2	14,8	5550	2462
Kino	72,9	27,1	8462	3812
Restaurant	92,3	7,7	1786	637
Dagligvare	93,1	6,9	1595	501
Grønt nærmiljø i henhold til ...				
Kollektivtransport	74,4	25,6	-	-
Luftkvalitet	93,5	6,5	-	-
Trafikk	81,4	18,6	-	-
Støy	85,4	14,6	-	-
Nærturterreng	53,9	46,1	-	-
Lek- og rekreasjonsareal	65,8	34,2	-	-

N = 2 475 617

Videre er vi interessert i å se nærmere på kjennetegn ved befolkningsgruppene som ikke har tilgang på nærmiljøgodene som majoriteten av befolkningen har. **Tabellene i resten av notatet vil derfor vise til husholdningene med begrenset tilgang til «nærmiljøgoder» og de som er utsatt for «nærmiljøonder».**

3. Nærmiljøutfordringer for husholdninger

Hvem har kort og lang avstand til nærmiljøgoder og -onder? I de to neste kapitlene vil vi se på hvordan indikatorene definert over varierer mellom grupper. I dette kapitlet ser vi på forskjeller etter sentralitet, fylke og for ulike husholdningstyper. Dette ser vi på for husholdninger og med data for 2021.

3.1. Sentralitet

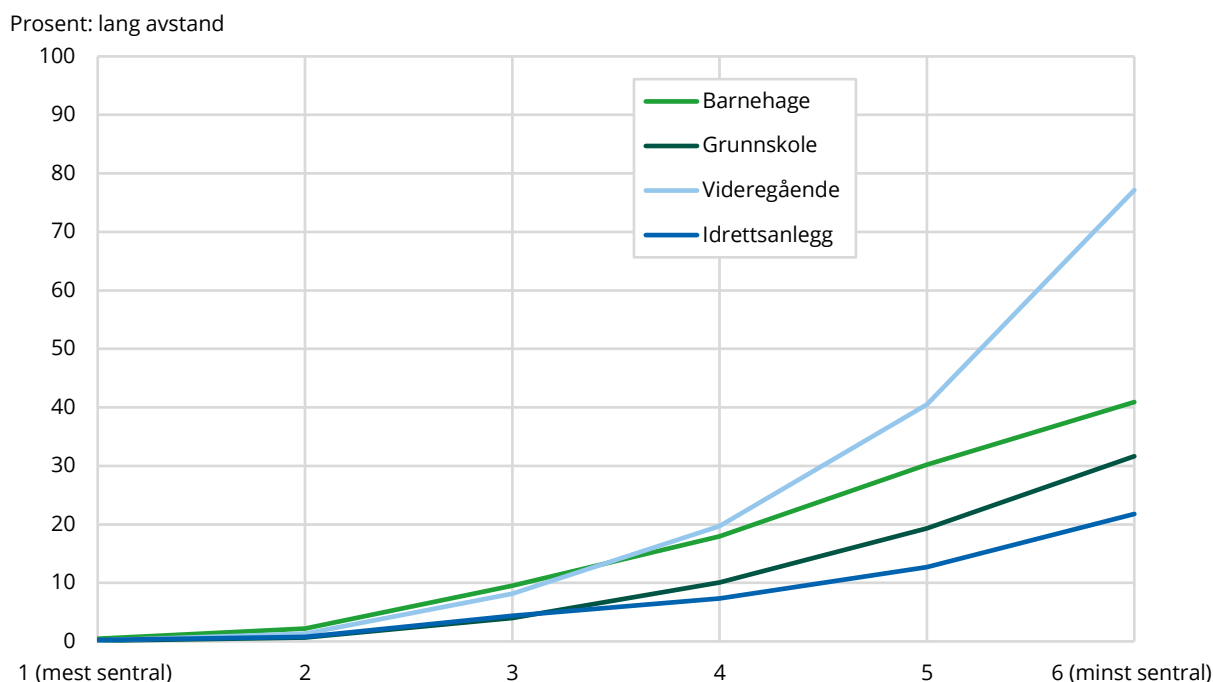
Her ser vi på hvordan nærmiljøet varierer i forhold til hvor sentralt husholdningene er bosatt. [Sentralitet](#) er regnet ut på grunnlag av nærhet til arbeidsplasser og servicefunksjoner. Sentralitet deles inn i seks klasser, der 1 betyr du er bosatt i en av de mest sentrale kommunene, og 6 betyr at du er bosatt i en av de minst sentrale kommunene. De mest sentrale kommunene inkluderer Oslo og omlandskommunene.

Ettersom selve sentralitetsmålet tar utgangspunkt i arbeidsplasser og servicefunksjoner er det naturlig at nærmiljøvariablene knyttet til avstand henger sammen med sentralitetsmålet. Hvis man er bosatt mer sentralt, er man også nærmere tilbudene (se figur 3.1 og 3.2). Likevel holder tilgangen til idrettsanlegg, grunnskole, dagligvare og restaurant seg relativt stabilt for de ulike gradene av sentralitet.

I de mest sentrale kommunene bor nesten alle innen 2 km fra en barnehage, mens i de minst sentrale kommunene gjelder det 60 prosent av husholdningene. Den største forskjellen er avstanden til kino og videregående skole, hvor bare 23 prosent av de som er bosatt minst sentralt har under 10 km til nærmeste videregående skole, og 10 prosent har en kino i nærheten.

Idrettsanlegg har best dekning på landsbasis, hvor det i minst sentrale kommunene kun er 22 prosent av husholdningene som har mer enn 2 km til et idrettsanlegg.

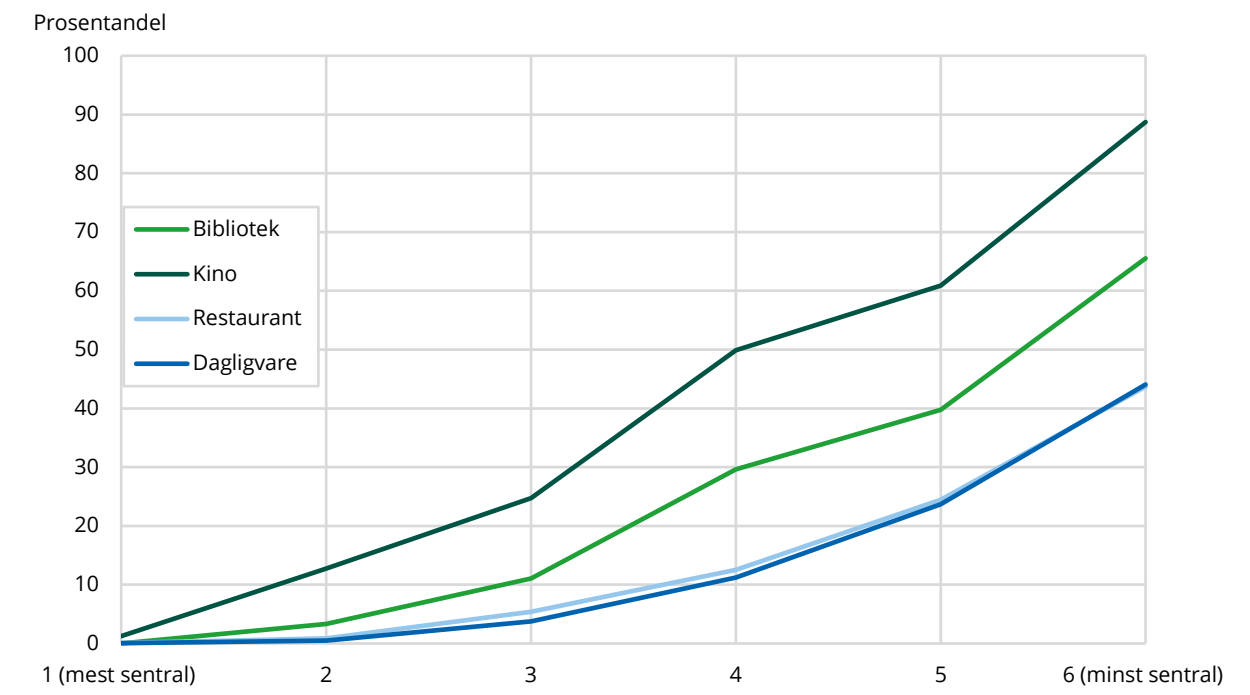
Figur 3.1. Husholdninger med lang avstand til skole og idrett. Etter sentralitet, 2021

Figur 3.2 viser andre sosiale tilbud. I de mest sentrale kommunene har i underkant av 2 prosent mer enn 10 km til kino og bibliotek. I de minst sentrale kommunene har 66 prosent lang avstand til bibliotek, og nesten 90 prosent til kino.

Dagligvare- og restauranter er på landsbasis godt tilgjengelig. Likevel ser vi også her stor forskjell hos de minst sentralt bebodde, hvor 44 prosent har over 6 km til nærmeste restaurant og dagligvare.

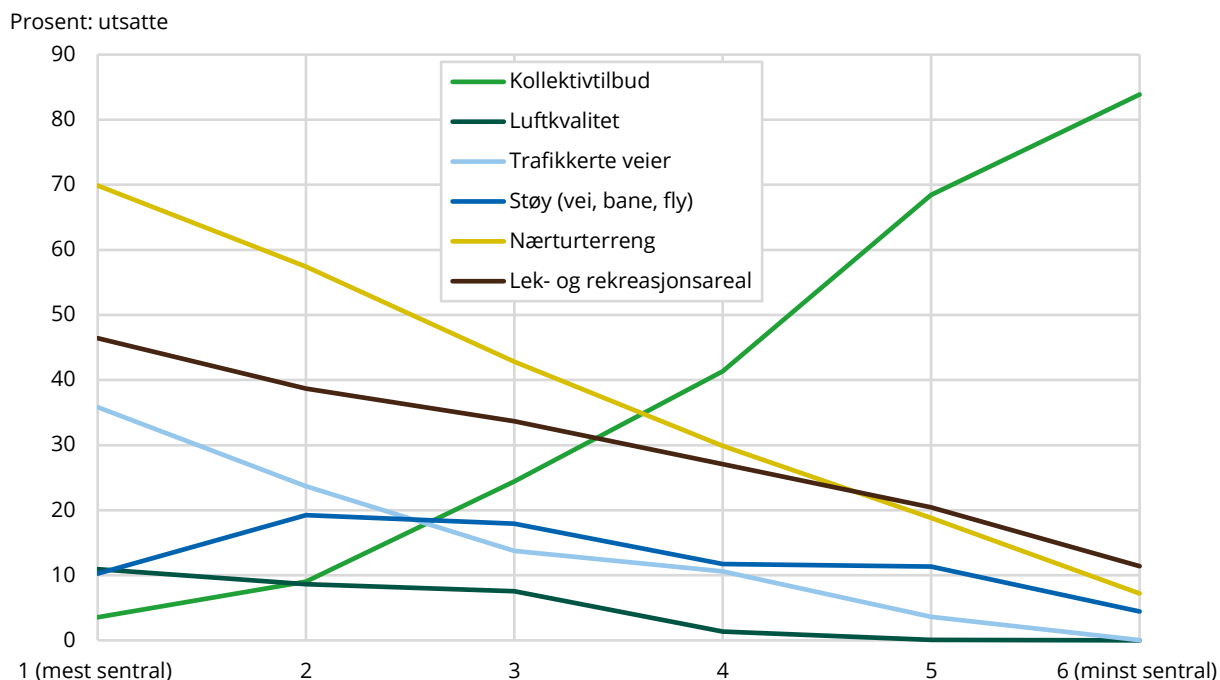
Figur 3.2. Husholdninger med lang avstand til sosiale møteplasser og kultur. Etter sentralitet, 2021

Figur 3.3 viser nærmiljøunder ut fra hvor sentralt man er bosatt. Her er det altså snakk om andelen husholdninger uten beleilig tilgang til kollektivtilbud og trygg tilgang på nærturterreng og lek- og rekreasjonsareal. I tillegg vises andelen som er utsatt for nærmiljøondene luftforurensning, trafikkerte veier og støy.⁸

Det er en nært lineær oppgang i andelen husholdninger uten «beleilig tilgang» til kollektivtransport ut fra sentralitet, som går fra kun 4 prosent av de mest sentralt bosatte, til 84 prosent av de minst sentralt bosatte. Motsatt utvikling kommer frem når det gjelder utsatthet for luftforurensning og trafikkerte veier. Andelen som er bosatt i områder utsatt for støy endrer seg overaskende lite etter sentralitet. Jo mindre sentralt en bor, jo mindre utsatt er man for dette. I tillegg er det så å si alle de minst sentrale kommunene god tilgang på nærturterreng og lek- og rekreasjonsareal.

⁸ Husholdninger bosatt i gul eller rød sone for luftkvalitet, trafikk og støy.

Figur 3.3. Andel husholdninger med begrenset tilgang og utsatthet. Etter sentralitet, 2021**Tabell 3.1. Nærmiljøindikatorer. Begrenset tilgang og utsatthet etter sentralitet. Alle husholdninger, 2021.**

	1 (mest sentral)	2	3	4	5	6 (minst sentral)
Lang avstand til ...						
Barnehage	0,5	2,2	9,5	18,0	30,2	40,9
Grunnskole	0,1	0,7	4,0	10,1	19,3	31,7
Videregående	0,2	1,3	8,1	19,7	40,5	77,2
Idrettsanlegg	0,2	0,8	4,4	7,4	12,7	21,8
Bibliotek	0,0	3,3	11,1	29,6	39,7	65,5
Kino	1,3	12,8	24,7	49,9	60,9	88,7
Restaurant	0,1	0,9	5,4	12,5	24,5	43,7
Dagligvare	0,1	0,5	3,8	11,2	23,7	44,1
Utsatt for ...						
Ubeleilig						
kollektivtilbud	3,6	9,0	24,4	41,4	68,5	83,9
Luftforurensning	10,9	8,6	7,6	1,4	0,1	0,0
Trafikkert vei	35,8	23,7	13,8	10,6	3,6	0,0
Bor i støysone	10,3	19,2	17,9	11,7	11,3	4,4
Nærturterreng (utrygg tilgang)	69,9	57,5	42,8	29,9	18,8	7,2
Lek- og rekreasjonsareal (utrygg tilgang)	46,4	38,7	33,7	27,1	20,5	11,4
N	485 033	636 993	628 271	392 188	225 871	107 261

3.2. Fylke

Her ser vi på hvordan nærmiljøindikatorerne fordeler seg i hvert fylke, presentert som andel med lange avstander til lokalsamfunnstilbud og andel som bor i utsatte områder med tanke på grønt nærmiljø. Innenfor de fleste fylkene er det stor variasjon, og de inkluderer både personer bosatt sentralt og mindre sentralt. I Oslo bor mange sentralt, så man kan se i Tabell 3.2 at andelen med lang avstand til tilbud nær 0. I større og mer spredte fylker som Innlandet eller Troms og Finnmark øker andelen betraktelig.

Det første som er verdt å merke seg er at fylkene Innlandet og Troms og Finnmark har størst andel bosatte med lange avstander, dette gjelder særlig til barnehage og skole, men også til kino og bibliotek. Videre har kun 50 prosent av husholdningene tilgang på et beleilig kollektivtilbud i Innlandet fylke, og 60 prosent i Troms og Finnmark. Samlet sett tyder dette på at folk flest vil ha behov for privatbil for å kunne gjennomføre sine daglige gjøremål.

I Innlandet, Møre og Romsdal, Nordland og Troms og Finnmark har nesten 1 av 5 husholdninger lang vei til nærmeste barnehage. Grunnskoledekningen er mer jevn på landsbasis, og det er mellom 0-16% av de bosatte i hvert fylke som har mer enn 4 kilometer til skolen. Andelen husholdninger bor lenger enn 10 km fra en videregående skole er derimot høyere. Det er flest med lang avstand i Møre og Romsdal (25%), Nordland (28%), Innlandet (26%), og Troms og Finnmark (27%).

Fylket som slår dårligst ut på grønt nærmiljø er Oslo, hvor relativt stor andel av husholdningene er utsatt for luftforurensning (8%) trafikkerte veier (41%), mangel på nærturterreng (74%) og lek- og rekreasjonsareal (50%). Samtidig er dette fylket med best tilgang på kollektivtransport, hvor 99% av husholdningene regnes å ha et beleilig kollektivtilbud – langt over de andre fylkene, hvor i snitt 67% av husholdningene har et beleilig tilbud. Rogaland har størst andel husholdninger som er utsatt for støy, der hele 1 av 5 er bosatt i gul eller rød støysone.

Tabell 3.2. Nærmiljøindikatorer etter fylke, 2021

	Oslo	Rogaland	Møre og Romsdal	Nordland	Viken	Innlandet
Lang avstand til ...						
Barnehage	0,1	5,6	18,7	17,8	7,1	24,9
Grunnskole	0,0	2,3	10,6	11,1	3,5	16,1
Videregående	0,0	10,0	25,2	28,1	7,7	25,5
Idrettsanlegg	0,1	2,4	5,0	9,5	3,3	10,1
Bibliotek	0,0	16,3	20,9	25,3	5,2	29,1
Kino	0,1	15,4	35,8	35,3	27,1	45,8
Restaurant	0,0	3,6	16,6	15,8	3,8	13,8
Dagligvare	0,0	2,6	16,5	17,8	2,7	13,0
Utsatt i henhold til ...						
Ubeleilig kollektivtilbud	1,2	21,5	38,7	43,4	21,9	49,2
Luftforurensning	7,9	4,4	4,3	1,9	10,8	7,3
Trafikkert vei	41,5	20,4	14,8	7,1	16,0	9,4
Bor i støysone	6,5	19,5	14,9	7,5	18,1	16,7
Nærturterreng (utrygg tilgang)	74,3	65,0	31,6	29,7	46,4	30,2
Lek- og rekreasjonsareal (utrygg tilgang)	50,3	39,0	32,0	23,9	35,0	28,8
Antall husholdninger	343 387	208 382	118 936	112 466	550 867	178 461

	Vestfold og Telemark	Agder	Vestland	Trøndelag	Troms og Finnmark	Alle husholdninger
Lang avstand til ...						
Barnehage	10,0	12,0	11,7	12,6	19,7	10,5
Grunnskole	5,1	7,0	5,4	8,3	13,3	5,9
Videregående	7,7	10,6	15,7	16,0	26,7	12,6
Idrettsanlegg	4,1	5,5	5,1	6,3	10,6	4,6
Bibliotek	7,9	16,1	26,8	21,3	31,4	14,8
Kino	21,5	36,0	33,3	38,7	44,0	27,1
Restaurant	4,3	8,9	10,2	11,8	20,9	7,7
Dagligvare	2,9	7,1	9,1	14,0	13,4	6,9
Utsatt i henhold til ...						
Ubeleilig kollektivtilbud	24,6	28,5	25,2	33,9	40,1	25,6
Luftforurensning	12,8	4,7	1,1	1,9	5,0	6,5
Trafikkert vei	16,5	12,9	16,7	16,7	8,1	18,6
Bor i støysone	16,8	14,3	20,6	8,4	10,0	14,6
Nærturterreng (utrygg tilgang)	43,7	34,0	37,8	47,4	18,7	46,1
Lek- og rekreasjonsareal (utrygg tilgang)	37,3	22,0	34,3	26,3	19,8	34,2
Antall husholdninger	197 086	139 207	288 054	223 303	115 468	2 475 617

3.3. Husholdningstype

Her ser vi på hvordan nærmiljøindikatorene fordeler seg etter husholdningstype. Det er relativt lik fordeling mellom husholdninger med og uten barn (0-17 år), men noen ting skiller seg ut. For det første har barnefamilier i større grad trygg tilgang til nærturterreng og lek- og rekreasjonsområder og bor nærmere barnehage og skole enn de uten barn. For det andre er en mindre andel blant barnefamilier utsatt for luftforurensning, støy og trafikkerte veier.

De som har kortest avstand til lokalsamfunnet samlet sett (ligger under landsgjennomsnittet) er de aleneboende, par med små barn, mor/far med små og store barn, og flerfamiliehusholdninger uten barn. Husholdningstypene med lengst avstander er par uten hjemmeboende barn, enfamiliehusholdninger med voksne barn og flerfamiliehusholdninger med barn. Gjennomgående for alle husholdningstyper: hvis det er kortere avstander til nærmiljøtilbud, er de gjerne mer utsatt i henhold til «grønt nærmiljø».

Det kommer frem at flerfamiliehusholdninger (med og uten barn) skårer gjennomgående dårligst på de ulike nærmiljøindikatorene. Flerfamiliehusholdningene *med* barn har en stor andel med lang avstand til lokalsamfunnstilbud og kollektivtransport, mens de *uten* barn slår desidert dårligst ut i forhold til grønt nærmiljø (luftkvalitet, støy, trafikk, nærturterreng og rekreasjonsområder). Aleneboende har også korte avstander og en stor andel med dårlig grønt nærmiljø. Dette henger nok sammen med at disse gruppene i større grad bor sentralt.

Tabell 3.3. Nærmiljøindikatorene etter husholdningstype, 2021

	Aleneboende	Par uten hjemmeboende barn	Par med små barn	Par med store barn	Mor/far med små barn	Mor/Fra med store barn
Lang avstand til ...						
Barnehage	9,1	12,3	9,2	10,5	7,7	8,0
Grunnskole	5,4	7,0	4,8	5,5	4,3	4,3
Videregående	11,9	14,0	11,0	12,3	10,9	11,1
Idrettsanlegg	4,1	5,5	3,9	4,4	3,3	3,2
Bibliotek	13,7	16,2	14,1	15,2	13,6	13,5
Kino	25,0	29,4	26,2	28,3	26,6	27,0
Restaurant	7,0	8,8	6,8	7,6	6,6	6,6
Dagligvare	6,4	7,9	6,1	6,8	5,8	5,7
Utsatt i henhold til ...						
Ubeleilig kollektivtilbud	22,1	28,6	26,3	28,8	23,7	24,3
Luftforurensning	7,7	5,9	5,2	4,8	7,6	6,1
Trafikkert vei	22,9	16,5	15,4	12,7	19,8	16,1
Bor i støysone	15,7	13,8	13,7	12,8	16,1	14,2
Nærturterreng (utrygg tilgang)	51,6	43,8	41,9	39,8	45,5	43,0
Lek- og rekreasjonsareal (utrygg tilgang)	38,5	32,6	30,4	29,3	34,4	31,6
Antall husholdninger	978 253	604 813	221 958	261 279	24 414	84 998

	Enfamiliehusholdning med voksne barn	Flerfamiliehus- holdning med barn	Flerfamiliehus- holdning uten barn	Alle husholdninger
Lang avstand til ...				
Barnehage	13,5	15,8	10,2	10,5
Grunnskole	7,7	8,7	5,6	5,9
Videregående	15,1	15,8	10,9	12,6
Idrettsanlegg	6,1	7,7	4,7	4,6
Bibliotek	17,7	18,5	12,8	14,8
Kino	31,3	32,0	23,1	27,1
Restaurant	9,7	10,8	6,9	7,7
Dagligvare	8,7	9,9	6,2	6,9
Utsatt i henhold til ...				
Ubeleilig kollektivtilbud	31,13	32,27	22,35	25,64
Luftforurensning	5,24	5,46	8,31	6,5
Trafikkert vei	13,21	14,9	26,05	18,61
Bor i støysone	13,77	15,19	17,27	14,6
Nærturterreng (utrygg tilgang)	38,46	37,3	52,27	46,1
Lek- og rekreasjonsareal (utrygg tilgang)	28,42	27,82	39,85	34,24
Antall husholdninger	183 150	29 768	86 984	2 475 617

4. Nærmiljøutfordringer for personer

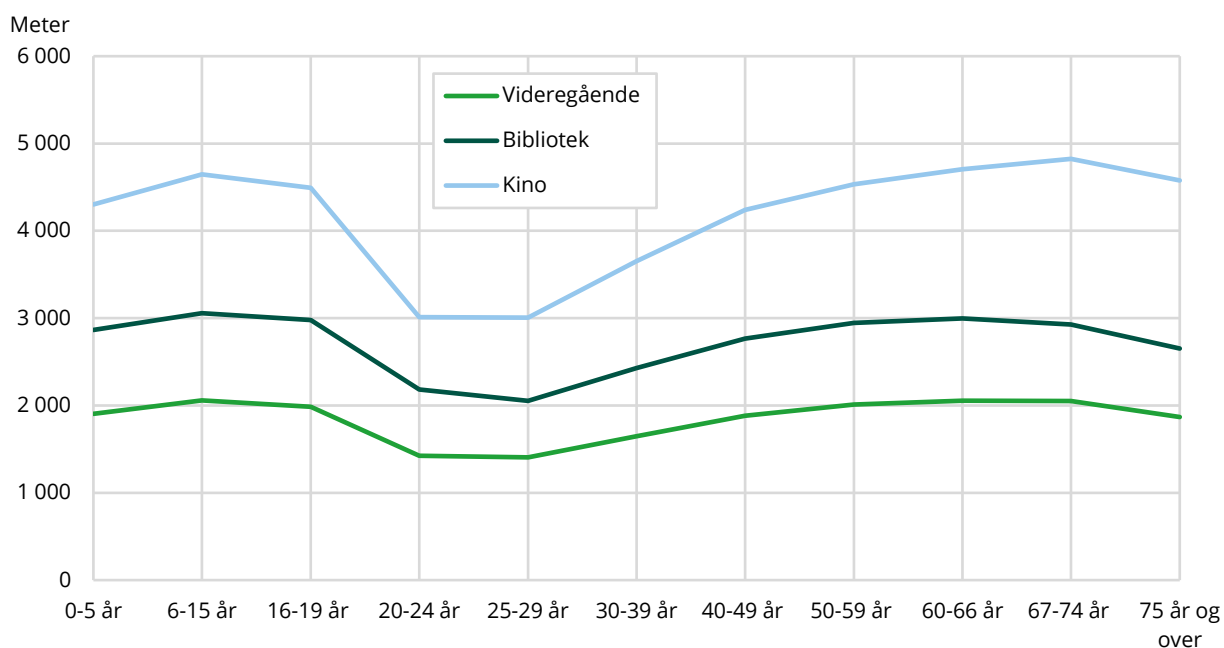
I dette kapitlet henter vi ut data på personnivå. I motsetning til husholdningsdataen som sier noe om hele husstanden, ser vi nå på personene som bor i boligene. Nærmiljøindikatorene ses i lys av personkjennetegnene alder og kjønn. I tillegg presenteres tall for innvandrere og studenter.

4.1. Alder

De forskjellige aldersgruppene har gjerne ulike prioriteringer når det gjelder nærmiljø. Hovedmønsteret som kommer frem er at personer i aldersgruppen 20-29 år har gjennomgående kortere avstand til tjenester (Figur 4.1), og er i større grad utsatt for trafikkerte veier, støy og dårlig tilgang på nærturterreng (Figur 4.2). Denne trenden kan forklares av at mange i denne aldersgruppen flytter hjemmefra til byer eller større tettsteder for å studere eller jobbe. De som er eldre enn 30 år får en gradvis økning i avstand til lokalsamfunnet med alderen.

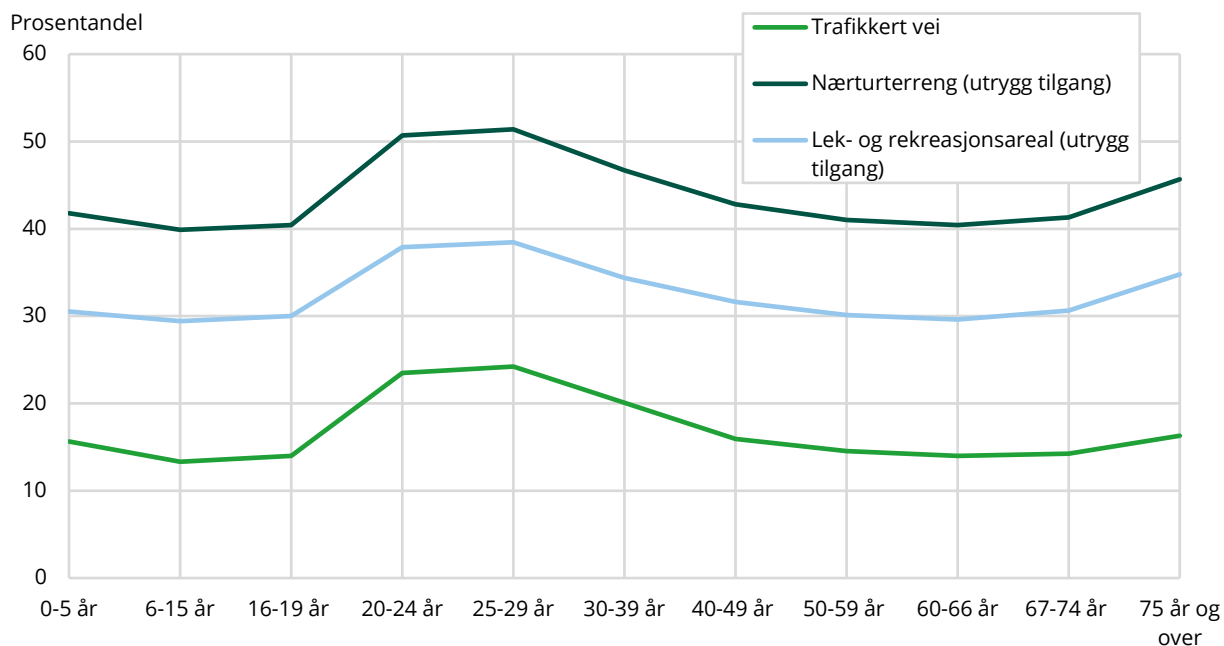
Generelt sett ser vi at medianavstanden til skoletilbud og andre sosiale møteplasser holder seg relativt stabil blant alle aldersgrupper på under 1 kilometer (gjennomsnittsavstand under 2 km), med unntak av videregående skole, kino og bibliotek.

Figur 4.1. Medianavstand (meter) til skole og sosiale tilbud etter aldersgruppe 2021

Hvis en ser nærmere på nærmiljøfaktorer som er viktigst for hver gruppe finner vi blant annet at:

- 32 303 barn i barnehagealder (0-5 år) bor langt unna en barnehage
- 34 311 barn i grunnskolealder (6-15 år) bor langt unna en grunnskole
- 31 851 ungdommer i videregåendealder (16-19 år) bor langt unna en videregående skole

Figur 4.2. Prosent som er utsatt i henhold til grønt nærmiljø, etter aldersgruppe 2021

Ungdom vil i større grad være avhengig av kollektivtransport for å komme seg rundt til ulike tilbud enn voksne som ofte har tilgang på bil. Blant unge i aldersgruppen 6-19 år er det 358 965 med et «ubeleilig kollektivtilbud» der de bor. Eldre kan også ha begrenset tilgang på bil, og blant de som er over 67 år er det 248 825 personer med ubeleilig kollektivtilbud. Videre er det et betydelig antall personer i pensjonsalder med lang avstand til:

- Bibliotek: 262 891
- Kino: 368 226
- Restaurant: 85 601
- Dagligvare: 77 137

Tabell 4.1. Nærmiljøindikatorer etter aldersgruppe, Hele befolkningen 2021

	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-24 år	25-29 år	30-39 år
Lang avstand til ...						
Barnehage	10,3	11,1	11,6	8,5	8,5	9,6
Grunnskole	5,4	5,8	6,2	4,5	4,6	5,0
Videregående	11,4	12,5	12,8	9,5	9,6	10,5
Idrettsanlegg	4,1	4,4	4,5	3,4	3,4	3,9
Bibliotek	14,5	15,5	15,7	12,1	12,0	13,0
Kino	26,7	28,6	28,6	21,6	22,1	24,4
Restaurant	7,0	7,8	7,9	5,7	5,9	6,4
Dagligvare	6,3	6,9	7,2	5,1	5,2	5,7
Utsatt i henhold til ...	10,3	11,1	11,6	8,5	8,5	9,6
Ubeleilig kollektivtilbud	5,4	5,8	6,2	4,5	4,6	5,0
Luftforurensning	11,4	12,5	12,8	9,5	9,6	10,5
Trafikkert vei	4,1	4,4	4,5	3,4	3,4	3,9
Bor i støvsone	14,5	15,5	15,7	12,1	12,0	13,0
Nærturterreng (utrygg tilgang)	26,7	28,6	28,6	21,6	22,1	24,4
Lek- og rekreasjonsareal (utrygg tilgang)	7,0	7,8	7,9	5,7	5,9	6,4
Antall personer	340 958	635 703	248 998	314 586	358 868	726 758

	40-49 år	50-59 år	60-66 år	67-74 år	75 år og over
Lang avstand til ...					
Barnehage	11,2	13,4	14,9	15,2	14,1
Grunnskole	6,0	7,5	8,6	8,9	8,2
Videregående	11,9	14,0	15,7	16,5	16,7
Idrettsanlegg	4,5	5,6	6,3	6,4	6,0
Bibliotek	14,5	16,3	17,8	18,6	18,6
Kino	27,3	29,7	31,5	33,1	32,8
Restaurant	7,4	8,8	9,9	10,5	10,2
Dagligvare	6,6	7,9	9,0	9,3	9,2
Utsatt i henhold til ...					
Ubeleilig kollektivtilbud	27,0	29,7	31,0	31,3	28,5
Luftforurensning	5,7	5,6	5,5	5,6	6,5
Trafikkert vei	15,9	14,5	14,0	14,3	16,3
Bor i støysone	14,1	14,0	13,4	13,4	14,6
Nærturterreng (utrygg tilgang)	42,8	41,0	40,4	41,3	45,7
Lek- og rekreasjonsareal (utrygg tilgang)	31,6	30,1	29,6	30,7	34,8
Antall husholdninger	709 250	706 079	421 523	419 536	411 116

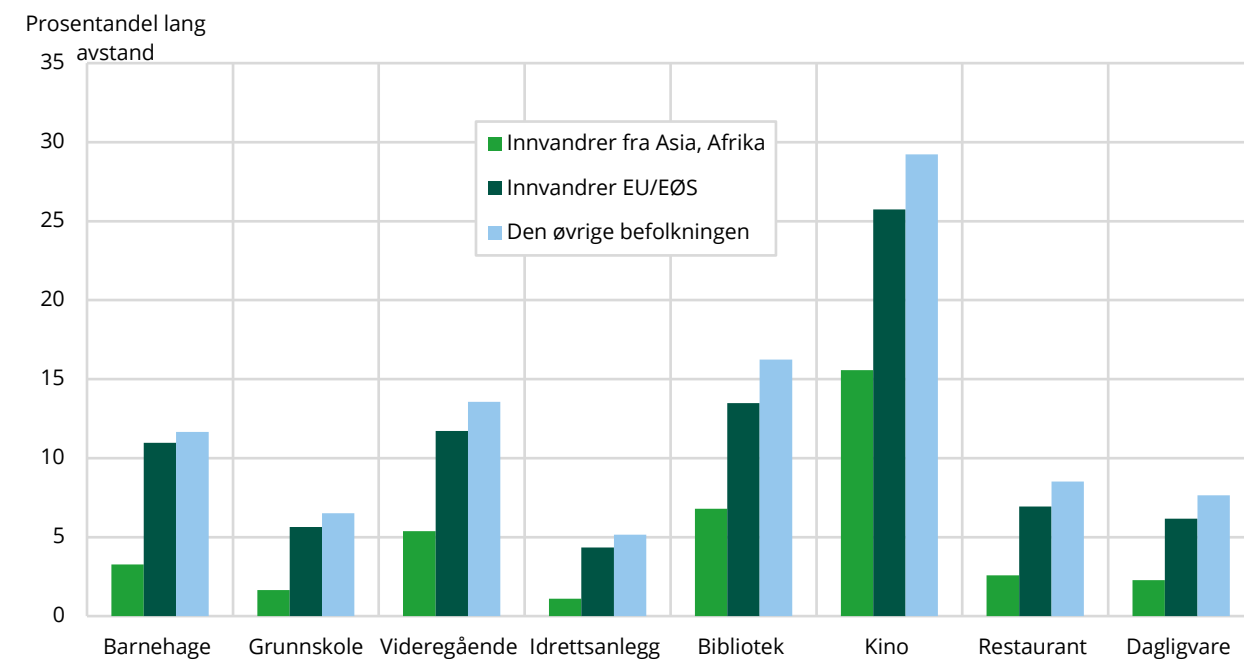
4.2. Kjønn, innvandrere og studenter

Det er liten forskjell mellom menn og kvinner. Dette gir også mening med tanke på at de fleste flerpersonghusholdninger består av både menn og kvinner. Dersom vi ser på aleneboende blir forskjellene litt større, der kvinner bor nærmere tilbud i lokalsamfunnet enn menn.

Fra tidligere vet vi at innvandrere generelt bor mer sentralt og tettere enn den øvrige befolkningen. I tillegg er det en tydelig forskjell på innvandrere fra EU/EØS og øvrige innvandrere. Innvandrere fra Europa bor mer spredt i landet, for eksempel polakker som er den største innvandrerguppen i nesten halvparten av landets kommuner. På den annen side bor innvandrerne fra Pakistan mest konsentrert, hvor så mye som 83 % av innvandrerne fra Pakistan bodde i Oslo og Akershus i 2012 (Statistisk Sentralbyrå, 2012).

Vi ser også i figur 4.3. at det er en tydelig forskjell mellom innvandrergupper. F.eks. bor nesten 95 prosent av innvandrere fra Asia, Afrika etc.⁹ nært alle lokalkulturtilbud utenom kino. Innvandrere generelt bor gjennomgående nærmere tjenester enn den øvrige befolkningen.

⁹ Innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS.

Figur 4.3. Nærmiljøindikatorene etter innvandringsbakgrunn. Alle personer, 2021

Blant studenter finner vi også den samme tendensen – de er bosatt mer sentralt og nært tilbud. Noe som også medfører at de er mer utsatt for luftforurensning, støy, trafikkerte veier og utilstrekkelig tilgang til nærturterreng enn den øvrige befolkningen. For eksempel bor 29 prosent nær trafikkerte veier og 60 prosent mangler tilgang på nærturterreng. Til gjengjeld har de aller fleste korte avstander til tjenester, som restauranter, bibliotek og godt et kollektivtilbud.

Tabell 4.2. Nærmiljøindikatorer etter kjønn, innvandringskategori og studenter 2021

	Kvinner	Menn	Innvandrere			Studenter	Alle personer
			fra Asia, Afrika	Innvandrere EU/EØS	Den øvrige befolkningen		
Lang avstand til ...							
Barnehage	11,2	12,2	3,3	11,0	11,7	4,5	10,9
Grunnskole	6,1	6,7	1,7	5,6	6,5	2,3	6,0
Videregående	12,4	13,4	5,4	11,7	13,6	5,1	12,8
Idrettsanlegg	4,5	5,0	1,1	4,3	5,15	1,7	4,6
Bibliotek	15,0	15,6	6,8	13,5	16,2	7,4	15,3
Kino	27,5	28,3	15,6	25,7	29,2	12,8	27,9
Restaurant	7,6	8,2	2,6	6,9	8,5	3,0	8,0
Dagligvare	6,9	7,4	2,3	6,2	7,7	2,7	7,1
Utsatt i henhold til ...							
Kollektivtransport	26,4	27,8	11,4	24,7	28,8	12,6	27,1
Luftkvalitet	5,9	5,9	10,9	7,4	5,4	7,9	5,9
Trafikk	16,7	16,6	28,2	22,0	15,2	29,3	16,6
Støy	13,9	14,3	19,9	18,5	13,3	15,5	14,1
Nærturterreng	44,1	43,0	44,1	47,7	42,1	59,8	43,5
Lek- og rekreasjonsareal	32,5	32,0	40,7	36,1	31,2	44,2	32,2
Antall personer	2 624 923	2 668 452	424 465	343 347	4 525 563	198 758	5 293 375

5. Datagrunnlag: Nabolagskjennetegn

I dette kapitlet presenteres indikatorene som er konstruert for å avdekke nabolagskjennetegn, med Boforholdsregisteret 2021 som datakilde. Nabolagskjennetegnene presenteres og metoden diskuteres.

5.1. Avgrensning og datakilder

Det første som måtte avgjøres var avgrensningen av «nabolag». Nabolag er vanskelig å avgrense, ettersom folk flest har en subjektiv tilhørighet til nabolaget – om dette strekker seg til nabogatene, de som handler på samme nærbutikk, bydelen du bor i eller familiene du møter i skole-sammenheng. I hovedsak ble tre alternativer for en geografisk avgrensning av nabolaget vurdert.

Det første var å se på tettsteder som en geografisk avgrensning, altså en klynge av husholdninger som bor nært geografisk sett, og opp til en viss størrelse. Grunnen til at vi gikk bort fra dette var at det ville være vanskelig å sette en generell standard for hvor mange personer/hvor stort område som skulle inkluderes. Derfor gikk vi over til å vurdere mer standardiserte grenser knyttet til lokalsamfunnet, nemlig skolekretser. Idéen var at skolen er et naturlig samlingspunkt for husholdningene i samme nabolag, da særlig med tanke på Norges politiske målsetning om «nærskolen». Imidlertid var det ikke tilgjengelig data for skolekretser i hele landet, hvor eksempelvis Bergen manglet.

Til slutt ble løsningen å gå for den statistiske enheten grunnkrets for å avgrense nabolag. En grunnkrets er et «geografisk sammenhengende område som er mest mulig ensartet når det gjelder natur og næringsgrunnlag, kommunikasjonsforhold og bygningsmessig struktur» (Statistisk Sentralbyrå, 2021). Norge er delt inn i ca. 14 000 grunnkretser, som er små og stabile, geografiske enheter innad i hver kommune. Grunnkretsene har stor variasjon i geografisk størrelse. I sentrum av de største byene dekker de noen kvartaler, mens de kan dekke store geografiske områder i mindre bebodde strøk.

Hvem får ikke nabolagskjennetegn?

I Boforholdsregisteret er befolkningen bosatt i 13 814 ulike grunnkretser. I 222 av disse bor det færre enn fire husholdninger. For å sikre konfidensialitet, og for at indikatorene skal gi mer kvalitativ mening, har disse husholdningene *ikke* fått verdi på nabolagskjennetegn. Etter denne avgrensningen består den gjennomsnittlige grunnkretsen av 180 husholdninger. Den minste har 4 og den største har 7587 husholdninger.

I likhet med nærmiljøindikatorene, er det også her noen som mangler fullstendig adresse i registeret. 19 120 husholdninger har ikke registrert grunnkrets, og får derfor ikke verdi på nabolagskjennetegn. Dette er hovedsakelig studenter som er «flyttet» ut fra folkeregistrert adresse og plassert i studentkommunen.

- *Flesteparten av disse bor i by-kommuner: Oslo (5246), Trondheim (3271), Bergen (1487), Tromsø (1128), Lillehammer (719), Ås (694), Stavanger (658), Bodø (652), Kristiansand (424). Resten av kommunene har under 400 husholdninger uten verdi på grunnkrets*
- *93% av de er aleneboende, 78% studenter, 72% i aldersgruppen 20-24 år.*

5.2. Nabolagskjennetegnene

Vi har valgt ut noen kjennetegn ved nabolag som vil være interessant å se nærmere på. For å kunne si noe om den sosiale sammensetningen av nabolagene har vi hentet ut andelen av nabolaget som er studenter, innvandrere og lavinntekts-husholdninger. I tillegg fanger vi opp utdanningsnivå ved å

se på andelen av nabolagets innbyggere over 18 år med (1) grunnskoleutdanning eller lavere, og (2) andelen som har fullført utdanning på universitet eller høyskole. I tillegg har vi en indikator som viser gjennomsnittsinntekten i nabolaget. Til slutt har vi et indikatorsett som viser andelen som bor i ulike bygningstyper (enebolig, småhus, boligblokk og annet). En kort beskrivelse av hver indikator:

- **Lavere utdanning i nabolaget.** Hvor stor andel av personene i nabolaget har kun fullført utdanning lavere enn videregående nivå? Inkluderer de med: Ingen utdanning, førskoleutdanning, barneskoleutdanning, ungdomsskoleutdanning og uoppgitt utdanning. (Kun de over 18 år er med i beregningen).
- **Høyere utdanning i nabolaget.** Hvor stor andel av personene i nabolaget har fullført utdanning på universitet eller høyskole? Inkludere de med: Universitets- og høyskoleutdanning lavere/høyere og forskerutdanning. (Kun de over 18 år er med i beregningen)
- **Innvandrere i nabolaget.** Hvor stor andel av personene i nabolaget er innvandrere? Innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Fødeland er hovedsakelig mors bosted ved personens fødsel.
- **Studenter i nabolaget.** Hvor stor andel av personene nabolaget er studenter? Student er personer som har stipend som hovedinntekt?
- **Lavinntektshusholdninger i nabolaget.** Andel lavinntektshusholdninger i nabolaget. Dette betyr at husholdningens gjennomsnittlige inntekt er lavere enn 60 prosent av mediangjennomsnittet for befolkningen
- **Eneboliger.** Hvor stor andel husholdninger i nabolaget bor i eneboliger.
- **Småhus.** Hvor stor andel husholdninger i nabolaget bor i tomannsboliger/rekkehus/kjedehus/andre småhus.
- **Boligblokk.** Hvor stor andel husholdninger i nabolaget bor i boligblokker det er
- **Annen bygningstype.** Hvor stor andel husholdninger i nabolaget bor i bygninger for bofellesskap/andre bygninger.
- **Gjennomsnittlig inntekt i nabolaget.** Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt i nabolaget.

Tabell 5.2. Deskriptiv statistikk av nabolagskjennetegn. Alle husholdninger, 2021

	Min	Maks	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik	N	N Miss
Grunnskoleutdanning	0	1	0,25	0,24	0,08	2 456 114	19 503
Høyere utdanning	0	1	0,35	0,32	0,14	2 456 114	19 503
Innvandrere	0	1	0,15	0,13	0,09	2 456 114	19 503
Studenter	0	0,95	0,04	0,02	0,05	2 456 114	19 503
Lavinntektshusholdninger	0	1	0,15	0,13	0,09	2 456 114	19 503
Eneboliger	0	1	0,49	0,53	0,33	2 456 114	19 503
Småhus	0	1	0,22	0,18	0,19	2 456 114	19 503
Boligblokker	0	1	0,26	0,09	0,33	2 456 114	19 503
Annen bygningstype	0	1	0,04	0,01	0,08	2 456 114	19 503
Gjennomsnittsinntekt (kr)	55 082	4 105 822	655 382	641 717	155 713	2 456 114	19 503

Tabell 5.2 viser deskriptiv statistikk over de ulike nabolagsvariablene. Dette har ikke så mye kvalitativ mening i seg selv, men gir et innblikk i hvordan variablene er konstruert. For alt utenom inntekt og studenter, varierer verdien fra 0 (ingen) til 1 (alle), for eksempel hvis en husholdning har verdi 1 på nabolagskjennetegnet «innvandrere» vil det si at alle i nabolaget er innvandrere. Tabellen viser husholdningstall.

6. Hva skal inn i statistikkbanken?

Det er relevant å inkludere nærmiljøindikatorerne i statistikkbanken til den [registerbaserte boforholdsstatistikken](#). Dette vil bidra til et mer helhetlig bilde av boforholdene til Norges husholdninger.

Dette gjelder nærmiljøindikatorerne presentert i Kapittel 2, i dikotom form (kort/lang avstand, utsatt/ikke utsatt):

Nærmiljø (kort avstand)	Barnehage
	Grunnskole
	Videregående skole
	Idrettsanlegg
	Bibliotek
	Kino
	Restaurant
Dagligvare	
Grønt nærmiljø (ikke utsatt)	Nærturterreng
	Lek- og rekreasjonsareal
	Godt kollektivtilbud
	Avstand til trafikkerte veier
	Støy
Luftkvalitet	

Videre kan indikatorene fordeles på følgende bakgrunnsvariabler:

- Eierstatus (selveier, andelseier og leier)
- Trangboddhet
- Husholdningstype
- Bygningstype
- Alder og kjønn

6.1. Andre indikatorer som kan inkluderes i fremtidige publiseringer

Underveis i prosjektet har flere indikatorer blitt vurdert, og det er særlig to som vi vil prøve å videreutvikle; arbeidsplass og fritidsklubber.

Både register over arbeidsplasser og fritidsklubber har noen mangler nasjonalt, og disse ble derfor nedprioritert i denne omgang. Dersom vi klarer å få et godt datagrunnlag for å si noe om hvor disse befinner seg i forhold til der husholdningene er bosatt ønsker vi å inkludere dette som nærmiljøindikatorer.

Referanser

- Barneombudet (2022). Dine rettigheter, skoleskyss. Hentet fra: <https://www.barneombudet.no/for-barn-og-unge/dine-rettigheter/skole>
- Engelien, E. og Steinnes, M. (2012). Tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng i tettsteder. Resultater og metode. Hentet fra: https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201228/rapp_201228.pdf
- Departementene (2020). Like muligheter i oppveksten. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf
- FN (2022). FNs bærekraftsmål: Bærekraftige byer og lokalsamfunn. Hentet fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/baerekraftige-byer-og-lokalsamfunn>
- Miljøstatus. (2022) Norges klima- og miljømål. Friluftsliv. Hentet fra: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/friluftsliv/>
- Nova, OsloMet (2021). Ungdata 2021. Nasjonale resultater. Hentet fra: <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/2767874>
- Statistisk Sentralbyrå. (2012). Innvandrere i bygd og by. Hentet fra: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-i-bygd-og-by>
- Statistisk Sentralbyrå. (2021). Boforhold, Registerbasert. Hentet fra: <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/bolig-og-boforhold/statistikk/boforhold-registerbasert>
- Statistisk sentralbyrå. (2021). Rekreasjonsareal og nærturterreng. Hentet fra: <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/areal/statistikk/rekreasjonsareal-og-naerturterreng>
- Statistisk Sentralbyrå. (2021). Standard for delområde- og grunnkretsinnndeling. Hentet fra: <https://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/1>
- Umblijs, J., von Simson, K., & Mohn, F. A. (2019). Boligens betydning for annen velferd: En gjennomgang av nasjonal og internasjonal forskning. Rapport-Institutt for samfunnsforskning.

Figurer og tabeller

Figur 2.1.	Andel husholdninger i de ulike avstandsintervallene, 2021	13
Figur 3.1.	Husholdninger med lang avstand til skole og idrett. Etter sentralitet, 2021	18
Figur 3.2.	Husholdninger med lang avstand til sosiale møteplasser og kultur. Etter sentralitet, 2021	19
Figur 3.3.	Andel husholdninger med begrenset tilgang og utsatthet. Etter sentralitet, 2021	20
Figur 4.1.	Medianavstand (meter) til skole og sosiale tilbud etter aldersgruppe 2021	24
Figur 4.2.	Prosent som er utsatt i henhold til grønt nærmiljø, etter aldersgruppe.....	25
Figur 4.3.	Nærmiljøindikatorene etter innvandringsbakgrunn. Alle personer, 2021	27
Tabell 2.1.	Andel som kobler på adresse 2017-2021. Hele befolkningen, studenter og ikke-studenter.....	7
Tabell 2.2.	Datakilder til nærmiljøindikatorene	8
Tabell 2.3.	Nærmiljøindikatorer, med grenseverdi og definisjon.....	12
Tabell 2.4.	Indikatorer med ulike avstandsgrenser, Alle husholdninger, 2021	14
Tabell 2.5.	Nærmiljøindikatorene, Husholdninger, 2021	17
Tabell 3.1.	Nærmiljøindikatorer. Begrenset tilgang og utsatthet etter sentralitet. Alle husholdninger, 2021.....	20
Tabell 3.2.	Nærmiljøindikatorer etter fylke, 2021	21
Tabell 3.3.	Nærmiljøindikatorene etter husholdningstype, 2021	23
Tabell 4.1.	Nærmiljøindikatorer etter aldersgruppe, Hele befolkningen 2021	25
Tabell 4.2.	Nærmiljøindikatorer etter kjønn, innvandringskategori og studenter 2021	27
Tabell 5.2.	Deskriptiv statistikk av nabolagskjenntegn. Alle husholdninger, 2021	29